

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 393/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 8Tos/49/2023-161 z 5. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie, priznať mu primerané finančné zadostučinenie a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, odboru kriminálnej polície, 1. oddelenia vyšetrovania (ďalej len „vyšetrovateľ“) ČVS: ORP-413/X-VYS-KE-2023 zo 17. marca 2023 bolo začaté trestné stíhanie pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 171 ods. 1 a 4 písm. c) Trestného zákona.

3. Uznesením vyšetrovateľa ČVS: ORP-413/X-VYS-KE-2023 z 18. marca 2023 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 171 ods. 1, 2 a 4 písm. c) Trestného zákona. V ten istý deň bol sťažovateľ vyšetrovateľom upozornený na zmenu právnej kvalifikácie

skutku v tom zmysle, že trestná činnosť, pre ktorú je stíhaný, bude posudzovaná ako obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1, 2 a 4 písm. c) a ods. 5 Trestného zákona.

4. Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 10Tp/4/2023 z 20. marca 2023 vzal sťažovateľa do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľovu väzbu súčasne podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

5. Prokurátor Okresnej prokuratúry Košice I podal 15. mája 2023 na sťažovateľa obžalobu pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1, 2 a 4 písm. c) a ods. 5 Trestného zákona.

6. Po podaní obžaloby rozhodol okresný súd uznesením č. k. 6T/22/2023 z 25. mája 2023 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku tak, že sťažovateľa ponechal vo väzbe. Sťažovateľovu väzbu súčasne podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku nenahradil písomným sľubom ani dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá.

III.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ poukazuje na absenciu materiálnych podmienok väzby v dôsledku nesprávnej právnej kvalifikácie žalovaného skutku. Skutková podstata uvedená v § 172 ods. 1 Trestného zákona je vo vzťahu špeciality k ostatným odsekom tohto ustanovenia a používa sa iba v prípade, ak ide o skutok v súvislosti s omamnou a psychotropnou látkou z rastliny rodu Cannabis (konopa). Aplikácia § 172 ods. 3 a 4 Trestného zákona je prípustná len v tom prípade, ak neprichádza do úvahy použitie § 172 ods. 1 a 2 (v prípade recidívy) Trestného zákona. Sťažovateľ podotýka, že drogu nezakúpil pre účely ďalšieho predaja. Argumentácii sťažovateľa svedčí aj snaha zákonodarcu znížiť tresty užívateľom drog, ktoré sú v súčasnosti neprimerane prísne.

8. Všeobecné súdy sa nedostatočne vysporiadali s možnosťami nahradenia väzby sťažovateľa miernejším opatrením. Následkom nesprávnej právnej kvalifikácie skutku je nielen prísnejšie posudzovanie podmienok prepustenia sťažovateľa z väzby na slobodu, ale aj zníženie pravdepodobnosti jej nahradenia. Sťažovateľ sa nachádza v nepriaznivom psychickom stave.

9. Sťažovateľ sumarizuje, že krajský súd nepreskúmal dôvodnosť vzneseného obvinenia vo vzťahu k právnej kvalifikácii skutku, neposúdil nevyhnutnosť a dôvodnosť väzby, nevyhodnotil závažnosť vplyvu väzby na zdravotný stav jeho a jeho rodiny a nevysporiadal sa s možnosťou nahradenia väzby. Popritom poukazuje na potrebu rýchlosti postupu a osobitnej starostlivosti orgánov činných v trestnom konaní v súvislosti s rozhodovaním o väzbe.

10. Napokon sťažovateľ poukazuje na nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia, ktoré je odôvodnené len formálne bez toho, aby sa krajský súd dostatočne zaoberal konkrétnymi okolnosťami daného prípadu. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia musí byť zrejmé, ako súd

dospel k záveru, že podmienky väzby trvajú, že väzba je opatrením nevyhnutným na dosiahnutie účelu trestného konania a z akého dôvodu nebolo možné tento účel dosiahnuť inak.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Rozhodovacia prax ústavného súdu vychádza z predpokladu, že odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov vydané v inštančnom postupe súdneho konania nemožno posudzovať izolovane (m. m. napr. III. ÚS 808/2016, III. ÚS 227/2020, III. ÚS 341/2021, III. ÚS 489/2021, III. ÚS 543/2022, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania tvoria z hľadiska predmetu jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. napr. III. ÚS 489/2021, III. ÚS 543/2022, IV. ÚS 350/09). Vzhľadom na uvedené argumentačné línie a obsahovú spätosť (spojitosť) uznesenia okresného súdu a napadnutého uznesenia pristúpil ústavný súd k ich zhodnoteniu v celistvosti.

13. Podstatou prvej sťažnostnej námietky je nesprávna právna kvalifikácia skutku. Ústavný súd uvádza, že okresný súd pri rozhodovaní o ponechaní sťažovateľa vo väzbe po podaní obžaloby konštatoval nedostatok dôvodnosti tejto argumentácie. Z uznesenia okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ si drogu objednal cez internet, teda ju kúpil, pričom pojmy vymedzené zákonodarcom v § 172 Trestného zákona, teda prechovávanie drogy a jej kúpu, nemožno v žiadnom prípade porovnávať. Tým okresný súd poskytol odpoveď na sťažovateľovu otázku týkajúcu sa právnej kvalifikácie skutku v tom smere, že skutková podstata uvedená v § 172 ods. 4 Trestného zákona sa vzťahuje aj na omamné a psychotropné látky z rastliny rodu Cannabis (konopa). Neuniklo pozornosti ústavného súdu, že sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu nebola odôvodnená. Zohľadniac tento fakt, ako aj potrebu komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov vydaných v priebehu súdneho konania, sa odôvodnenia uznesenia okresného súdu a napadnutého uznesenia nejavia ako ústavne nekonformné. K tejto sťažnostnej námietke ústavný súd ešte dodáva, že ak by aj skutok sťažovateľa nebol právne kvalifikovaný podľa § 172 ods. 4 Trestného zákona, na porovnateľnú závažnosť spáchaného skutku by postačovala kvalifikácia podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona (recidíva). Za trestný čin uvedený v § 172 ods. 2 Trestného zákona totiž možno uložiť trest odňatia slobody vo výmere päť až desať rokov a za trestný čin objektivizovaný v § 172 ods. 4 Trestného poriadku trest odňatia slobody vo výmere tri až desať rokov. Ústavný súd preto nemohol priznať tejto sťažnostnej námietke ústavno-právnu relevanciu.

14. Sťažovateľova nespokojnosť so súčasnou právnou úpravou sadzieb trestu odňatia slobody, ktoré možno uložiť za trestné činy uvedené v § 172 ods. 1 Trestného zákona, smeruje ku kritike normatívnej regulácie. Z čl. 127 ods. 2 ústavy však vyplýva, že k porušeniu základných práv sťažovateľa môže dôjsť iba právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, teda individuálnymi právnymi aktmi, medzi ktoré nemožno zaradiť právne predpisy. Ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je oprávnený rozhodovať o porušení základných práv fyzických osôb a právnických osôb normatívnymi právnymi aktmi (m. m. napr. I. ÚS 483/2015, I. ÚS 63/2016, I. ÚS 347/2018, III. ÚS 18/02, IV. ÚS 306/08).

15. Námietka nenahradenia sťažovateľovej väzby miernejším opatrením sa do značnej miery upína na námietku o nesprávnej právnej kvalifikácii skutku, ktorú ústavný súd posúdil ako nedôvodnú. Po zhodnotení odôvodnení uznesenia okresného súdu a napadnutého uznesenia v ich vzájomnej jednote ústavný súd uvádza, že všeobecné súdy nemožnosť nahradenia väzby sťažovateľa odôvodnili s poukazom na viaceré okolnosti. Z uznesenia okresného súdu vyplýva, že väzbu sťažovateľa nemožno nahradiť vzhľadom na okolnosti tzv. preventívneho dôvodu väzby a osobu sťažovateľa. V súvislosti s potrebou väzobného stíhania okresný súd upriamil pozornosť na okolnosť determinujúcu dôvodnosť tzv. preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda na recidívu sťažovateľa, ako aj na to, že žalovaného skutku sa sťažovateľ mal dopustiť počas skúšobnej doby podmieneného odsúdenia. Na tieto okolnosti poukazuje aj napadnuté uznesenie. Sťažovateľ pri výsluchu 20. marca 2023, ktorý predchádzal rozhodnutiu o vzatí do väzby, na otázku sudcu pre prípravné konanie, či je závislý od drogy, odpovedal, že mu droga robí dobre, pričom ju užíva každý deň pred spaním a keď sa ide najesť. Uvedená odpoveď môže podľa názoru ústavného súdu v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov signalizovať závislosť sťažovateľa od drogy. Tieto uvedené faktory dostatočne odôvodňujú nenahradenie väzby sťažovateľa, čo je dôvodom, pre ktorý nemôže ústavný súd priznať procesný úspech ani tejto časti sťažnostnej argumentácie.

16. Pokiaľ ide o poukaz na rýchlosť konania, ústavný súd uvádza, že trestné konanie v danej veci prebieha adekvátne, plynulo a bez zbytočných prieťahov. Trestné stíhanie vo veci bolo začaté 17. marca 2023, obvinenie bolo sťažovateľovi vznesené 18. marca 2023 a sťažovateľ bol vzatý do väzby 20. marca 2023. Obžaloba bola podaná 15. mája 2023, okresný súd po podaní obžaloby rozhodol o ponechaní sťažovateľa vo väzbe 25. mája 2023 a o sťažnosti proti tomuto rozhodnutiu rozhodol krajský súd napadnutým uznesením 5. júna 2023. Postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov sa teda ústavnému súdu nejaví ako ústavne nekonformný a rozporný s referenčnými kritériami označenými sťažovateľom v ústavnej sťažnosti.

17. Posledná sťažnostná námietka sa koncízne upína na nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia. Ústavný súd opätovne poukazuje na potrebu posudzovania odôvodnení rozhodnutí vydaných v súdnom konaní vo vzájomnej jednote, na deficit odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu a konečne na už uvedené argumenty, pre ktoré nevzhladol ústavný súd sťažnosť sťažovateľa ako dôvodnú. Všeobecné súdy s poukazom na páchanie trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok, dvojnásobnú recidívu sťažovateľa a spáchanie žalovaného skutku v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia dostatočným spôsobom odôvodnili trvanie podmienok väzby a nevyhnutnosť väzobného stíhania sťažovateľa v spojení s nemožnosťou nahradenia väzby. Ani tejto časti sťažnostnej argumentácie teda nebolo možné priznať ústavno-právnu relevanciu.

18. Ústavný súd v závere pripomína, že jeho úlohou nie je nanovo vyhodnocovať skutkové a právne závery príslušných väzobných rozhodnutí, ale preskúmať, či závery v nich uvedené sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné (m. m. napr. I. ÚS 459/2021, II. ÚS 343/09, IV. ÚS 333/08). Povedané inak, úlohou ústavného súdu nie je samostatne posúdiť existenciu väzobných dôvodov sťažovateľa v pozícii inštančne nadriadeného súdu a porovnať svoje zistenia so závermi všeobecných súdov, ale presvedčiť sa, že odôvodnenie napadnutého uznesenia dáva dostatočný základ na väzobné stíhanie sťažovateľa, a to s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu i na všetky sťažovateľom prezentované relevantné námietky (m. m. napr. I. ÚS 459/2021, IV. ÚS 4/2022, IV. ÚS 243/2023). Ako už bolo v podrobnostiach konštatované, závery krajského súdu v týchto súvislostiach obstoja.

19. So zreteľom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k zisteniu, že napadnuté uznesenie nesignalizuje možnosť porušenia základných práv sťažovateľa uvedených v záhlaví tejto ústavnej sťažnosti, z čoho rezultuje, že dôvodnosť ústavnej sťažnosti nie je potrebné preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie. Podanú ústavnú sťažnosť preto ústavný súd odmietol v jej celosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Ústavný súd dodáva, že 21. júla 2023 mu právna zástupkyňa sťažovateľa JUDr. Eva Hencovská, advokátka, Bajzova 1436/2, Košice-Staré Mesto, oznámila, že ukončuje právne zastupovanie sťažovateľa. Keďže sťažovateľ bol pri podaní ústavnej sťažnosti predpísaným spôsobom zastúpený advokátkou a ústavná sťažnosť bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá ako celok pre zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd nepovažoval za potrebné pristúpiť k odstraňovaniu nedostatku ďalšieho právneho zastúpenia sťažovateľa procesne predpokladanými postupmi.

21. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v tejto ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2023

Robert Šorl
predseda senátu